List 51. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. decembra 1897.

Politiški oddelek.

Manifest desnice.

Na temelju načel združenih klubnih zavez, ki tvorijo zbornično večino, namreč kluba čeških poslancev, skupine čeških veleposestnikov, centruma, poljskega kola, Rumuncev, krščansko slov. zveze in kluba kat. ljudske stranke smatrajo si zastopniki parlamentarne komisije desnice za svojo dolžnost, z nastopnim izjavljati svoja načela in svoje prepričanje:

Ker je vsled žalostnih parlamentarnih dogodkov, o katerih nasledkih je težko sklepati že sedaj, ustavno delovanje osrednje zbornice v Avstriji za nedoločen čas prekinjeno, izjavljamo, da bo temelj za prihodnje politiško delovanje imenovanim skupinam v večini vedno njihov adresni načrt. Po njem se bodo tudi v bodoče solidarno potezali za priznanje zgodovinsko-politiških pravic in avtonomije kraljestev in dežel, pravično izvršitev jednakopravnosti vseh narodov avstrijske države, za gojitev prave vernosti in nravnosti in plodovito delo za gospodarsko in socijalno zboljšanje vseh stanov prebivalstva, trdno prepričani, da se bota s tem blagor in moč cele države le pospeševala in zavest skupnosti posamnih narodov vtrjevala.

Že to dejstvo, da mnogobrojni zastopniki nemških alpskih dežel pripadajo večini, dokazuje, da je popolnoma neosnovano večkrat povdarjano očitanje, kot bi večina hotela kratiti pravice nemškega naroda; na drugi strani pa je tudi jasno, da so stranke v večini opravičene zahtevati od opozicijonajnih poslancev, da tudi oni pravično presojajo narodne pravice drugih narodnostij.

Samo z ozirem na skupno državo so hotele stranke v večini razmerje z Ogersko urediti ustavnim potom, da bi na ta način preprečile nevarnost državne krize.

Žalibog se to vkljub iskreni gorečnosti v izpolnovanju dolžnosti in požrtvovalni vztrajnosti ni doseglo. — Tudi po odstopu Badenijevega kabineta in med razpravami, ki jih je pričel minister baron Gautsch, izkazana in do skrajne meje sezajoča prijenljivost v jezikovnih in formalnih vprašanjih ni mogla ustanoviti urejenih parlamentarnih razmer.

To dejstvo se zdi večini zelo obžalovanja vredno in zlasti obžaluje, da se je sedaj oškodoval parlamentarizem v Avstriji, da se je povzročila negotovost glede na razmerje z drugo državno polovico in da se je tudi preprečilo, vsaj v gospodarskem in socijalnem oziru, ustreči upravičenim in nujnim željam ljudstva.

Vsled vseh teh dejstev mora večina odklanjati odgovornost za te žalostne razmere. Ostaja ji pa prepričanje, da je hotela najboljše in nadeja se, da se konečno vendar ugodno rešijo težke naloge, ki so sedaj v državi na dnevnem redu.

Apolinar vitez Jaworski, Adalbert grof Dzieduszycki, Leon grof Pininski, Vladimir vitez Kozlowski-Bolesta. dr. Tadej Rutowski, David vitez Abrahamowicz, Adam vitez Jędrzejowicz, dr. Aleksander Barwinski, dr. Ivan Šušteršič, dr Andrej Ferjančič, dr. Lavoslav Gregorec, dr. Matevž Laginja, Juraj Biankini, dr. Kajetan Bulat, Anton vitez Vukovič, Edvard grof Palffy-Erdödy, dr. Friderik princ Schwarzenberg, dr. Emanuel Engel, dr. Josip Kaizl, dr. Josip Herold, dr. Friderik Pacak, dr. Edvard Brzorad, dr. Karol Kramař, dr. Viktor pl. Fuchs, dr. Alfred Ebenhoch, Alojzij Karlon, Ivan vitez Lupul, Ivan Popovici, Julij grof Falkenhayn.

Politični pregled.

Delegaciji — sta dokončali svoje delo, samo finančni zakon jima je še vzprejeti, a tega ne moreta storiti, dokler ogerska zbornica ne vzprejme zakonskih načrtov, s katerimi uredi samostojno svoje razmerje v Cislitvansko, za sedaj na podlagi statuta quo, in dokler krona ne določi svote. Sodi se, da se zbereta na zadnjo sejo konec tega meseca t. j. 22.

Vzajemnost mej Čehi in Poljaki. — Nemci žanjejo sedaj česar bržkone niso hoteli sejati. Menda nikdar še do sedaj ni bilo tako intezivnih pojavov solidarnosti med obema severnima plemenomo avstrijskih Slovanov, med Čehi in Po-

ljaki, kolikor jih je sedaj. V gledališču v Lvovu je prišlo te dni do velike manifestacije poljsko-češke vzajemnosti, in sicer se je priredila ta manifestacija pod vodstvom poljskega plemstva. Nadalje javljajo iz Lvova, da je po padu grofa Badenija od dne do dne vidneja sprememba v konservativnih krogih in mej plemstvom poljskim Čehom v prilog in glasneje in glasneje je čuti povdarjanje slovanske vzajemnosti. V Krakovem je bila v nedeljo velika manifestacija, velik shod, katerega se je udeležilo mnogo poljskih poslancev in pa odposlanci češkega kluba. Gotovo je bilo že v naprej, da prebivalstvo priredi najsijajneji vsprejem češkim gostom

Slovanska manifestacija v Krakovu — Minolo nedeljo se je vršil v staroslavnem Krakovu shod, kateri je bil sijajna manifestacija slovanske solidarnosti. Na shod so prišli razni poljski, češki in jugoslovanski poslanci. Mesto z županom na čelu je udeležnike presijajno vzprejelo. Shod je vzprejel šest resolucij: 1. Slovani hočejo na podlagi državnih osnovnih zakonov, na katere je cesar prisegel, živeti svoje svobodno kulturno življenje; 2. Slovani reklamujejo kot vsem drugim narodom jednakopravni narodi iste pravice zase, kakor jih uživajo drugi narodi; 3 Shod izreka svojo nezadovoljnost in svoje zaničevanje vsem, s sovražniki Slovanov združenim slovanskim poslancem, kateri so z nasilstvi in celo z noži preprečili zborovanje parlamenta in narode izročili absolutizmu; 4 Shod izreka pričakovanje, da ostanejo vsi v večini združeni poslanci solidarni in zvesti v adresnem načrtu izraženim načelom; 5. Shod zahteva, naj se ugodi narodnostnim zahtevam Čehov in Poljakov v Šleziji; 6. Shod zahteva, naj se priredi splošen shod avstrijskih Slovanov. — Upati je, da bode imel ta shod dobrih posledic in da utrdi solidarnost mej slovanskimi strankami.

Hrvatski minister Josipovich — misli odstopiti, ker madjarska vlada ni ugodila njegovi zahtevi, naj se odpravijo nekatere davčne določbe glede krčmarskega in vinotočnega obrta, katere določbe so na Hrvatskem še vedno veljavne na Ogerskem pa že davno ne več. Josipovichev naslednik bo veliki župan Cseh.

Gibanje mej nemadjarskimi narodnostimi na Ogerskem — dela Madjarom in njihovim prijateljem mnogo skrbij. Rumuni se navzlic najhujšemu zatiranju ne mislijo udati in so priredili shod, kateri je slovesno protestoval proti pomadjarjenju rumunskih in slovanskih imen. Jednako gibanje se je začelo tudi mej srbskimi in slovaškimi prebivalci, a kar je brez dvoma najveselejše, je to, da se ti narodi čedalje bolj približujejo drug drugemu in se zjedinjajo na jednotno politično postopanje.

Guverner na Kreti — Slovan? Že dlje časa molči vprašanje imenovanja guvernerja za Kreto posebno ozirom na osebo, ki bi se naj določila za to važno mesto. V zadnji čas se je mnogo govorilo o nekem Nemcu Schäfferju katerega so baje akceptirale velevlasti — seveda izvzemši Rusijo, katera še ni izpregovorila zadnje besede na Vztoku. Schäffer je služil več časa v angleški vojski in o njem se je govorilo, da bi preveč nagibal jedno uho na angleška šepetanja in tega niti sultan ne bi želel. No, sedaj pa je Schäffer izginil s pozorišča in že se imenuje Slovan Božo Petrovič Njeguš kakor bodoči guverner na Kreti. Njeguša pa da so velevlasti že definitivno sprejele v kandidaturo; celo Angležka da je zadovoljna z njim. Ako pa so vse velevlasti za Njeguša, tedaj ni dvoma, da sultan ne bode delal ovir in Kreta bi jej najbolje pristojal, ker ne bi pomagal širiti nemškega „Drang nach Osten.“

Nemški centrum — je po svojem voditelju Lieberju izjavil, da se ne bo ustavljal vladni mornarični predlogi, ako se jezuitom zopet dovoli, naseliti se na Nemškem. Ta želja se centrumu vsaj v sedanjih razmerah ne izpolni.

Velikanske antisemitske demonstracije — so bile te dni v Bukarešti. Na tisoče in tisoče ljudij se je valilo po ulicah. Množica je razdejala na stotine prodajalnic. Celo železne raulleaux so razdejali izgredniki. Tudi izraelitski tempel je napadla množica. Oni del meta, kjer bivajo Židi, je razdejan popolnoma Tudi v Galacu so bili veliki antisemitski izgredi.

Irci samostojni. — Naši čitatelji vedo najbrže, kdo so Irci. No, Irci so narod, ki so v nečem podobni Slovenoem, to je v političnih rečeh Kakor nas Nemci in Italijani, in Madjari Hrvate, tako zatira Irce Angleška. No v jednem obziru so Irci še na slabšem. Prej samostojno kraljestvo, da-si združeno z Angleško po naslovu kakor je Portugalska združena s Španjsko, hotela jim je vzeti Anglija sedaj tudi to samostojnost in prikloniti Irsko svoji državi, da se na ta način še bolj razširi Angleška. Vsled tega so se bili hudi politični boji mej Angleško in Irsko, katerim bojem so dali izraza Irci baš letos ob jubileju kraljice angleške na poseben način. No, kakor se čuje, so se stvari pred kratkim zasukala na bolje glede Irske in baje dobe zatirani Irci svojo vlado, kakor jo ima Angleška in Škotska. Tako se je baje izjavil angleški državni tajnik. No, ako je temu poročilu verjeti, bi se Irci skoro pomirili in le častno bi bilo za Anglijo, ako bi hotela biti pravična zatiranim. Tako naj bi tudi naši državniki ugodili pravičnim zahtevam avstrijskih Slovanov in tudi za Avstrijo bi bilo le častno, ako bi konečno dala svojim Slovanom, kar jim gre. Posledica temu bi bila, da bi imela Avstrija v svojih Slovanih najboljših in najhvaležnejih državljanov. In le taki so najzanesljiveja opora državi.

Obrtnija.

K obrtni politiki 18. veka.

Spisal Jos Apih.

(Dalje.)

Nekaj posebnega ima zgodovina odobrenja svoboščin „zadruge pletcev obujkov in nogovic v vojvodini Kranjski“ iz l. 1729. Kakor izvemo iz mnenja dež. odbornikov, so prejeli te svoboščine samo ljubljanski mojstri, ki so na tej podlagi hoteli potem za šušmarje smatrati vse pletce na Kranjskem, torej tudi one na Jesenicah in v Tržiču. A temu se protivijo odborniki, naglašujoč nedotakljivost že prilastene pravice kmetskih pletcev. K večemu bi kazalo ustanoviti za pletce izven Ljubljane posebne podružnice, ne smejo se pa proglasiti kar kratko malo za šušmarje. V teh besedah bi človek iskal neke koncesije za tržiške pletce, ki niso imeli svoje zadruge, dasi so že 1729 l. prosili svoboščin, torej pravico, ustanoviti neodvisno zadrugo. Ta prošnja se je že 1729. l. odbila, ko so jo ponovili 1752. l. in se je zanjo potegnil tudi gospod tržiški, grof Auersperg (čegar „Erb- u. Urbarholden“ se zovejo Tržičani, dolžni mu tlako, oziroma mesto nje po 17 kr.), so jako živahno ugovarjali dež. odborniki, dasi je grof Auersperg povdarjal, da Tržičani, večinoma gostači in neimajoči v ozki dolini dosti zemljišč, se že od pamtiveka bavijo s pletenjem. Odborniki so pa rekli da se v Tržiču ne more ustanoviti mojsterska zadruga, ker niti izučenih mojstrov tam ni, temveč so vsi jednaki podložniki; razliko med njimi dela samo kakovost izdelkov. Tisti pletci, ki so posestniki hiš, bi pa radi vse druge „pod svoj jarem spravili“, po mnogih kaznih, ka-

tere bi radi samovoljno nalagali. Kdo naj določi, kateri pletci so „mojstri“! Saj ne more nobeden dokazati, da se je pravilno izučil, nego kot dečki so se učili pri materah ali odraslih sestrah. Zakaj bi to ne moglo tako ostati i v bodoče? Čemu jim je treba nepotrebnih plačil, vkupnine, mojsterske pristojbine in dragih kosil? Če so si doslej služili brez teh rečij svoj kruh, zakaj bi trpeli škodo zanaprej? „Red in poštenost je sama na sebi hvalevreden razlog; to naj bi bil cilj vsemu človeškemu dejanju, dasi vsi niti ne morejo, niti nočejo postati zadrugarji.“ Iz tega razloga ne sledi torej nujnost ustanovitve zadruge. Tržičanje doslej nimajo niti svojega sodnika, kakor n. pr. v Mokronogu, na Vrhniki itd., temveč izvršuje lastnik grajščine sam, ali po svojem oskrbniku, neposredno vse grajščini pristojne sodne pravice. Res je Tržičanom, stanujočim pod visokim Ljubeljem, v dolini, kjer je malo zemljišč, pletenje („Strickerey“) potrebno, a s pletenjem se bavi skoro vsa dežela, v Ljubljani n. pr. morajo plesti hišne in druge krščenica („Stuben- und andere Dienst-Menscher“), pa tudi mnogo hčera in celo gosposki sluge, sicer bi morali postopati. Tudi na Jesenicah izdelujejo mnogo nogovic, ki so boljše od tržiških in se v Ljubljani dobro prodajajo, dasi je ta obrt tam uvedla neka Nizozemka, priprosta soproga domov se povrnivšega vojaka.

Odločno so se protivili odborniki dalje zahtevi Tržičanov, da naj se jim podvržejo vsi nezadružni pletci, ne da bi povedali, kako daleč segaj okrožje zahtevane zadruge. Imeli so tedaj v mislih Jeseničane. Zase pa zahtevajo Tržičanje — so rekli odborniki — pravico, da bi smeli dajati delo tudi izven doma, torej tudi ženskam in celo otrokom — češ, z ozirom na siromake, kakor da bi drugodi ne bilo siromakov, ki tudi samo od pletenja žive. Potlej bi preganjali Tržičanje vse druge pletce kot šušmarje, bi jih po gosposkah odganjali, celo take, ki stanujejo v prostih in duhovskih hišah. Tudi revnejši tržiški pletci, ki so doslej zase delali in neposredno svoje izdelke prodajali, bi smeli dalati samo za „mojstre“, ti „bi imeli dobiček, onim pa bi dajali za ves trud, pot in delo po svoji volji nekaj malega plače. „Iz tega sledi, da bi ti reveži imeli k večjemu tretjino dosedanjega zaslužka, ali bi pa morali pletenje pustiti, „če bi ne hoteli po nedolžnem drugim tlake delati“.

Z jednako ostrimi besedami presojajo in obsojajo odborniki tudi druge zahteve tržiških pletcev, katerim očitajo, da so si samolastno nadeli naziv „mojstri“, dasi se niso nikdar redno učili, niti potovali in se še celo l. 1729. samo „pletce“ nazivali; zdaj bi pa radi primorali pomagača, ki se je izučil in je potoval, da bi plačal 1 gld. vpisnine, da bi delal potem celo leto pri tržiškem mojstru, potlej spet 15 gld. odštel in še mojstrom kosilo plačal, če bi se hotel v Tržiču kot mojster naseliti. Vse te zahteve nasprotujejo patentu iz 1689. l. Če bi pa po zahtevi mojstrov moral pomagač plačati samo za priprosto kosilo 10 gld., se težko dá izračuniti, koliko bi imeli troškov, če bi moral plačati kosilo samo za 50 mojstrov, ko je vendar v Tržiču vse jako drago, osobito vino. Slednjič zahtevajo Tržičanje celo več, kakor ljubljanski pletci, ki niso nikdar mislili na to, da bi vse hlapce, dekle in volnoprejke odtegnili pristojni gosposki in podvrgli izključno svoji sodbi. S kratka: kar Tržičanje zahtevajo, nasprotuje obstoječim zakonom, oškodovalo bi mnogo ljudij, ki imajo staro pravico, omejilo bi pravice mnogih gosposk, in naj se tedaj zavrne. Ker je vlada redno ugodila predlogom dež. odbornikov, slutim, da je bil napor tržiških rokodelcev zamán, a iz listin tega ne morem dokazati.

V smislu dež. odbornikov se je rešil gotovo tudi prepir mej krznarji ribniškimi in novomeškimi. Prvi so l. 1759. zarad oddaljenosti od Novega Mesta prosili za ustanovitev lastne zadruge. Deželni odborniki so jim pritegnili, nasvetujóč omejitev novomeške zadruge na mesto in župniji šmihelsko in mehovsko, zajedno pa tudi zahtevajóč za kmetske krznarje okrog Ribnice pravico, izvrševati svoj obrt, ako plačajo na leto 20 kr. v zadružno blagajno. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Živinozdravske črtice.

(Dalje.)

Omeniti hočem nekaj napačnih nazorov, ki so razširjeni mej ljudstvom glede živinozdravništva. Pridigujejo jih mazači, ki vodijo s tem vodo na svoj mlin, navzeli pa so se jih ljudje iz knjig, ki se imenujejo zdravniške, toda so najhujše sovražnice umnega zdravništva, ker pretiravajo dobrote nekaterih zdravil in prezirajo popolnoma škodljive nasledke. O pravem mazaštvu, vražah in o takozvanih skrivnostnih mazilih bodemo razpravljali v četrtem poglavju.

Posebno na kmetih opazujemo, da se podeduje zdravljenje od očeta na sina. Na polici leži stara knjiga o živinskih boleznih, iz katere je zajemal oče svojo učenost in katero prebira tudi sin. Pred ljudmi jo skrivajo kot skrivnost, katere ne razume navaden človek. Seveda zadnja leta je to drugače. Naša dična družba sv. Mohorja je razposlala nad 60 tisoč izt.sov „Domačega Živinozdravnika“, ki je romal v zadnjo gorsko vas. Krivičen zaslužek mazačev, mislil bi, je šel po vodi. Toda premetena glava si ve tudi tu pomagati. Znano nam je dobro, kako težavno je za neukega kmeta, dejansko to porabiti, česar se je v dobri knjigi učil. Vsaj niso pri vsaki bolezni vsa znamenja tako dobro izražena, kakor jih popisuje knjiga, in večkrat nastopi tudi več bolezni ob jednem, katerih neizkušeni gospodar ne more ločiti. Večkrat pa je krivo tudi površno čitanje, da kmetič dobrih naukov „Dom. Živinozdravnika“ ne zna porabiti. Prisiljen je vsled tega iskati pomoči pri starem mazaču, ki mu zdravi živino po svoji glavi in ga modro spomni, da se zdravljenja ne uči iz knjig, ampak da se mora za to imeti poseben dar

*

božji. Nikdo se še ni rodil kot izučen rokodelec, nobeden še ne kot vešč živinozdravnik. Gotovo ima vsakdo dar za gotovo vrsto stanov; toda najboljši talent je brez uka mrtev. Tudi dober živinozdravnik ne bode nikoli tisti, ki se ni učil največ od drugih na podlagi tega še sam nadalje izobrazoval. Družin, ki bi imele že od narave poseben dar za zdravljenje, ni nikjer; ako se že govori, da se podeduje zdravništvo, razumeti moramo to le tako, da se je učil sin od očeta, seveda česa in koliko se je naučil. je drugo vprašanje.

Druga vrsta mazačev slepi ljudi s svojimi resničnimi ali neresničnimi „skušnjami". Tako n. pr. mi je dejal mož, ki se je prislužil z ozdravljanjem živine lepe novce: „Živinska zdravnika sva oba: samo s tem razločkom, da ti se učiš iz knjig, mene pa uči skušnja". Ljudje ga imajo za usmiljenega Samaritana, ki se tudi sosedove živine usmili. Za svoj trud nikoli nič ne zahteva, samo za zdravila nekaj „malega" vzame. Kmetje pripovedujejo, da so njegova zdravila draga, sam pa pravi, da nič ne „nuca", kar ne „košta". Kakor mi je dedec pravil, verjame samo to, kar je sam skusil na bolni živini. Če je živalska narava močna dovolj. da prestoji bolezen, si domišlja, da so jo spravila njegova zdravila na noge; če pa žival pogine ali se bolezen shujša, ni vzrok napačno zdravljenje, ampak bolezen je nezdravljiva, ali pa so prepozno ponj poslali. Nekateri ga imajo za posebnega človeka, ki je že na svet prišel s posebnim darom, da bolezen vidi in jo spregleda." Nasproti pametnejšim ljudem mož trdi, da ga uči skušnja. „Ne učenost, skušnja, ta velja", je njegov pregovor. In vendar, kaj je prav za prav to, kar se o boleznih piše? Ali ni vse to le sad dolgoletnih, večkrat stoletnih skušenj? Pač bi bila draga šola to, ako bi vsak le to verjel, o čemur se je sam prepričal. Če bi kmet vedel, zakaj se gre, gotovo bi dobro premislil, predno bi pustil, da se na njegovi živini poskuša. Bolje je torej, da verjamem to, o čemur so se drugi zadosti prepričali, kakor da bi svojo srečo poskušal tam, kjer morem pomagati na ta način, kakor so drugi. Knjige skušnje ne zametujejo, ako priporočajo to, kar je sto in sto zdravnikov za dobro spoznalo. Skušnje, s katerimi se mazači toliko ponašajo, niso nič druzega kakor nevednost ali očitna sleparija, ako so v nasprotju z nauki, ki se nahajajo v dobrih živinozdravniških knjigah.

Župnik Podgorc je prestavil Kneippovo zdravljenje z vodo na slovenski jezik, in knjigo jo izdala družba sv, Mohorja. Ne bi omenil te knjige, da se ni zadnja leta Kneipp trudil. da bi vpeljal zdravljenje z vodo tudi v živinozdravništvo. Znani so mi nekateri nesrečni slučaji vsled Kneippovega ozdravljanja in tudi mej ljudstvom sem čul različno sodbo. Nekaterim se je zdelo Kneippovo zdravljenje z vodo za človeka prehudo, a pri živini, so menili, da bi se dosegli lepi uspehi. Pomislite le, koliko bi se prihranilo na zdravilih, katerih živina toliko povžije. Voda bi bila torej tisto zdravilo za vse bolezni, katero so nekdaj zastonj iskali ljudje, ki se jim dandanes smejemo. Zdravila, ki bi pomagalo pri vseh boleznih, zastonj pričakujemo. Pravi zdravnik je le tisti, ki pripravno porabi na zdravila, ki mu jih ponuja cela narava. Ne da pa se tajiti, da voda v gotovih slučajih, ako se z njo pametno postopa, v resnici dobro služi. V prvi vrsti skrbimo z vodo za snago. ki je prvi pogoj zdravja. Dobra pitna voda obvaruje gotovo nas in našo živino mnogoterih bolezni. Tudi pri vnetju z pridom rabimo mrzlo vodo in led Mrzla voda skrči žile dovodnice tako, da priteka manj krvi k vnetemu delu; treba je torej prividno obnavljati mrzle ovitke pri vnetju. Ako bi tega ne storili škodovali bi s svojim zdravljenjem; kajti mrzel poliv in sploh mrzla voda ki se rabi le kratek čas, samo razdraži kri, da je še več priteka k vnetemu delu. Drugače zopet deluje topla voda. Ta širi žile in nam prav dobro služi po vnetju, ako hočemo, da se vneti del razdeli in oteklina izgine. Vnetje je dokončano, vsled gorke vode več krvi priteka, a to ne gre v oteklino, ker je vnetje ponehalo, in mora vsled tega hitreje odtekati. Pri odtekanju pa pobere kri majhne dele otekline, katera se vsled tege zmanjša. Ko bi pa v začetku vnetja rabili gorko vodo, bi se vnetje še povišalo. Isto tako ne smemo rabiti ledu in mrzle vode tam, kjer samo še tli nekaj življenja, kajti vsled mrzlote bi ugasnila popolnoma. Ravno tak uspeh pa bi dosegli, ako bi pri oteklini rabili mrzlo ali gorko ilovico i t. d., kajti tu ne odločuje voda, ampak mrzlota ali toplota.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Nekoliko besed o ženskem vprašanju.

(Spisala Pavlina Pajkova.)

Minulo je že več stoletij, kar se razpravlja žensko vprašanje. Govori in piše se za ženstvo in proti ženstvu, ali rešitev tega vprašanja je skoro vedno pri starem: ženske imajo, kakor nekdaj, svoje sovražnike in svoje branitelje. Najneumnejše trditve so se izrekle, da bi se dokazalo, da je ženska kakor v telesnem, tako tudi v duševnem oziru slabejša od moškega, da je nje volja toliko slabejša od moške, kolikor bi bil nje duh manj bister od moškega; dà, našel se je tudi pisatelj, ki je trdil, da so nje možgani ložji od moških! Od tod bi tudi prihajal uzrok, da bi ona ne bila zmožna izpolnjevati tega, kar premorejo moški. Vse to se je sevéda samo trdilo, ali dokazati tega do sedaj ni mogel nikdo.

Jaz menim, da predno se bo dalo trditi, kako sta si različna oba spola v razumnosti, zmožnosti, vztrajnosti in volji, morali bi prej moški in ženske obiskovati enake šole, baviti se z enakimi študijami, opravljati enake posle. Se vé, da bi le v majhnem to bilo mogoče, a ne celoma. Zatorej se tudi ne more prej soditi o pravi različnosti moške in ženske razumnosti.

Gotovo je, da, odkar svet stoji, prepričujemo se, da sta oba spola obdarjena z različaimi lastnostmi, a te lastnosti se ujemajo med sebój.

A ne samó človeška spola, temveč tudi vsaka živeča in neživeča stvar na svetu razlikuje se druga od druge. Vsaka ima svoj določeni namen, kterega mora tudi izvrševati, ako hoče imeti svojo veljavo. Ako pa tega svojega namena ne izvršuje, greši proti prirodnim zakonom in postaja zavirek občnemu razvitku. S konji na pr. vozimo in na konjih jahamo; z voli vozimo in orjemo; krave nam dajejo tečno mleko. Vsaka teh treh živalij ima različen namen, vsaka nam je k občnemu blagostanju potrebna, težko bi pa bilo soditi, ktera izmed njih je koristnejša človeštvu in ktera bi se lože pogrešala. Telesna moč! evo glavne, toliko hvaljene prednosti moških! Nežnost, lepota, čuvstva! evo glavne prednosti ženskih bitij! Moč, ljubav in lepota pa, te tri reči so življi, ki delajo človeški uzor. Ako eden teh življev hoče veljati več od drugega, rodi se nesklad in nered. Postavljanje moči nad lepoto, znači surovost; postavljanje lepote nad moč pa znači nravno popačenost. Iz tega pa sledi, da sta si oba spola v tem enako potrebna.

Poglejmo zdaj nekoliko, za kaj in koliko so ženske veljale pri naših prednikih.

Ženska pred časom krščanstva smatrala se je pri patrijarhih samó za porodnico in čuvajko otrok: pri Egipčanih je uživala nekoliko več spoštovanja, a vendar je veljala še vedno za neko igračo; pri Grkih bila je nekaj časa skrita in prezirana, n. pr. v Atenah; pozneje je zopet imela vsakoršno svobodo, kakor v Sparti, a iz te svobode se jej je rodilo poniževanje in zaničevanje. Še le krščanstvo je izreklo modro in blaginje polno izjavo, da so vsi ljudje enaki, tedaj tudi moški in ženske.

Obema spoloma se je pred oči postavljalo neko vzvišeno bitje kot obeh stvarnik, kterega sta oba spola smela imenovati očeta; obema spoloma se je dajala gojitev osrečevalnih čutov, neke srečne bodočnosti posmrtne, neke večne, blažene jednakosti med narodi, stanovi in spoli.

Od tiste dobe so bile ženske spoštovane in ljubljene, dà v nekterih narodih celó oboževane in občudovane. Sevéda govorim o krščanskih in izobraženih narodih; pri barbarskih in neizobraženih igrala je ženska in še vedno igra jako žalostno ulogo. Zató pa tudi pri narodih in človeških plemenih, kjer je ženska izključena od društvenega gibanja ter jo pusté rasti v nevednosti o društvenskih in domovinskih stvaréh, ni napredka, pravi narodni in državni napredek je tam nemogoč. Taki narodi so obsojeni k poginu ali k sužnosti.

Kakó se pa dandanes misli in sodi o ženstvu? — Kakšen je njih upliv v družbinskem in društvenem življenju? — Kakošna je njega odgoja in kakošna bi morala biti? — O tem hočem napósled govoriti.

Sodba o ženskem značaju je razven male izjeme še vedno jako neugodna. Kot glavni greh očita se ženskam lahkomiselnost, gizdavost, razkošnost in nečimernost. Kteri dobi ženske starosti pa navadno veljá ta ostra sodba? — Prez dvombe najbolj osemnajstim do petindvajsetim letom, tedaj oni dobi, ko je ženska najbolj občudovana, najbolj obožavana, najbolj dvorjena, najbolj iskana od moškega sveta. Od mladih, brezskrbnih in tedaj tudi še lahkomiselnih devojk, kterih glavna misel je takrat z večine res le nakit in gizdavost, prenaša se navadno sodba na vse ženstvo. Kedar pa se ženska približuje svojemu tridesetemu letu, izgubi polagoma oni čar, ki vzbuja moško pozornost, in od tedaj ostane nje tedanje mišljenje in delovanje navadno samó ožjemu družbinskemu krogu znano. O nje pravem značaju, o njenih duševnih zmožnostih in o nje razumnem delovanju, ki se zdaj dan za dnevom vrši v blagost njene okolice, je svet slep in gluh.

Kedaj pa postane moški zrel za svoj posel, za svoj urad? — Gotovo še le v svojem tridesetem, petintridesetem letu. Pred to dobo tudi on ne vzbuja, razven male izjeme, pravega zaupanja. Stoprav tedaj se je njegov um popolnoma razvil, še le tedaj je popolnoma zrel za težavniše delo, za težavniši posel.

In ne mislite-li, da ženska razumnost v svojem razvitku različna od moške? — Ko je ženska dvajsetletna. ima predpravico lepote, je cvetica, ki privablja, očaruje, a ni še ženska v pravem pomenu besede. Nje duh, nje srce, da dozorita, potrebujeta isto število let, kakor moški. Tudi ona dopolnjuje z vajami in izkusbami svoje duševne moči. Ako je tedaj ženska v svoji mladosti nekoliko lahkomiselna, so moški v onih letih še bolj lahkomiselni, kar bi ne bilo težko dokazati.

Da bi ženska bila gizdava, nečimerna, razkošna! — Da je to v mnogih slučajih resnično, kdo pa je tega najbolj kriv? — Nihče drug, nego moški sami!

Koliko moški pišejo in želečno govorijo o ženski ponižnosti in pohlevnosti, kakor o nekem nedosežnem uzoru! Ali kakó malo jih je, ki bi spoštovali in odobravali to prelepo žensko čednost! Kaj je blaga, pridna, nravna ženska v moških očeh, ako nima na sebi nekoliko onega nakita, nekoliko one prilizljivosti, ki dela žensko zanimivo? — Ako ga nima, ostane prezirana in zasmehovana pri vseh svojih prelepih čednostih. In ravno oni, recimo gospodje soprogi, bratje i t. d., ki svojim ženam in sorodnicam vedno na srce polagajo žensko pohlevnost in skromnost v opravi, ravno ti so prvi, ki občudujejo in se klanjajo zunanjemu ženskemu blesku.

Žalibog, da ženska ugaja, samó dokler je lepa in mlada: Ko jej izgine mladost in ž njo lepota, vse je pri njej skončano. Ali je potem čudo, ako si taka revica. posebno če ni še omožena, prizadeva, kakor more in zná to nadomestiti, kar jej priroda ali ni podarila ali je že vzela; da se prizadeva z umetnimi barvili in s kričečim nakitom podaljšati svojo čarobnost? Kakó hudo je biti preziranim, zaničevanim, pozabljenim?

Gotovo je in bode vedno brezpametnih žensk, ki vse svoje žive dni na nič drugega ne mislijo nego na olepšanje in nečimernost. Ali pa so morda vsi moški modri, popolni, štedljivi? Na vsak način smé se z mirno vestjo trditi, da je želja od štedljivosti bolj ženski nego moškemu prirojena.

Da ženska v svoji prvi mladosti preveč gleda na svojo zunanjost, je resnica, a res je tudida ona v poznejših svojih letih vso svojo skrb obrača samó na blagost svoje rodbine. Kaj so njej dragocene obleke in druge ugodnosti proti blagostanju drage rodbine? Delala, štedila, dà, odrekala bode sebi najnedolžnejšo zabavo, pritrgavala si bo, če treba tudi kak boljši grižljaj, samó da bi ljubemu otroku ne odrekla pametne želje ali ne zanemarjala njegove odgoje. Žrtve, ktere ženska kot mati prinaša svoji rodbini, teh ne bode oče nikdar prinašal.

Sicer pa mora ženška srednjega ali nizkega stanú za svojo rodbino toliko delati in misliti, da jej ne ostaja niti za trenotek časa, da bi gojila puhlje želje. Veliko krivico dala torej ženskemu ispolu, kdor trdi, da je ona ohola, nečimerna, zapravljiva. Če so pa bogate ženske gizdave, kaj to škodi? Od koga naj bi živeli rokodelci, če ne od premožnejših in bogatejših? — Denar, kateri bogata gospa troši za svojo dragoceno opravo, ne pada na nerodovitna tla; koliko pridnih rok podpira ona s svojo razkošnostjo! Sicer pa ženski kterega koli stanú nikakor ne škoduje, da je nekoliko gizdava. Ženska, ki zanemarja svojo zunanjost, ki hodi v zanemarjenih oblekah, taka ženska je lena, in bodite zagotovljeni, da kakor zanemarja sebe, zanemarjala bode tudi dom in otroke. Nasproti pa bode snažno in ukusno oblečena žena z isto natančnostjo gledala na domači red. In taka bode gotovo manj izdajala za svojo opravo, kakor tista, ki hodi v zanemarjenih oblekah. Prva namreč štedi svoja oblačila in nosi eno po več let. če si tudi na njih nekoliko popravlja kroj, da ne izgleda starikava, dočim druga jedva eden sam letni čas izhaja s svojo obleko.

Poznam žensk, ki neizmerno mnogo potrošijo na svoje obleke, in vendar se zdi, da vedno hodijo v starih. Druge zopet jedva tretjino tega izdajejo; a so vedno ukusno in po šegi oblečene. Pridnost, štedljivost in ukusnost, ter tri lastnosti so ženski gotova glavnica, ki njej in hiši zagotavljajo blagostanje.

Preidimo zdaj k ženski odgoji. Kakošna bi morala biti ženska odgoja? — Lahko vprašanje, težaven odgovor!

V starih časih ni bila nobena rodbinska skrb takó malovažna, kakor bodočnost devojke. Oče se navadno celó nič ni brigal za izobrazbo svoje hčere, a tudi mati samó nekoliko. Ako je hči znala v hiši pomagati dekli pri vsakem delu in biti podložna roditeljem, ako je znala čitati iz molitvene knjižice in podpisati svoje ime, ako je oskrbljevala rodbino z nogavicami in za domače prela platno, znala je dovolj. Navadno je stopila v zakon, še predno bi bila kdaj videla gledišče od znotraj, da o drugib zabavah molčim. Možu, kteremu je obljubila zakonsko zvestobo, izbrali so jej roditelji. O njenem nagnenju k bodočemu soprogu, o njenem mnenju pri tem važnem koraku, ni bilo govora. Samó to je dobro vedela, da bode odslej morala soprogu v vsem biti podložna in pokorna. Namen zakonske žene pa si je tolmačila takó, da mora poviti mnogo otrok, ktere mora vse sama dojiti in vzreditи, da jo bodo otroci jezili in mučili, kakor je ona nekdaj s svojimi brati in sestrami delala preglavice roditeljem.. V tem smislu so se odgojevale devojke tudi boljših rodbin pred štiridesetimi in tridesetimi leti. Dandanes je drugače. Jedva uide deklica naročju pesterne, mora že kakor nje brat s knjigami pod pazuho v šolo. In pisanje, risanje, fizika, kemija, matemika, geometrija, literatura, jeziki, godba mučijo celih deset, dvanajst let ubogo dellico. Da bi se oddahnila in razvedrila miadi duh z otročjimi k telesnemu in duševnemu razvitku toliko potrebnimi igrami, ostaja jej malo časa. Njeno življenje je podobno kolesu, ki se neprestano suče okoli pouka. Igla in drugo domače orodje pa jej je znano le površno. In takó vzgojena devojka vzrase slabotna, bledolična, tesnoprsna, polna domišljene učenosti in visokočutnosti, zmožna sicer povedati sodbo o kakem novejšom pisatelju ali o spretnosti prvega gledališčnega junaka, toda popolnoma nevedna o prepotrebnem dejanskem, toliko resnem rodbinskem življenju. Zdaj nastane vprašanje: zakaj li takó ogromno število roditeljev s tako hlapnostjo preoblaga svoje hčere s poukami, ako jim ta v življenji le škodo, a uič koristi ne prinaša? — Navadno samó iz puhle prevzetnosti, da morejo svetu reči: Vidite, kakó izobražena je naša hči! Pridite snubači, tú imate znamenito nevesto, — A ta znamenita nevesta bode, če ne najde v zakonu onega uzora ugodnosti, o kterem je prej vedno sanjarila, v svoji nezadovoljnosti samó mučila ubogega soproga s svojimi razdraženimi živci.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Skriptor na licealni knjižnici g. Konrad Štefan je imenovan kustosom te knjižnice. — Finančni komisar gospod Herman Nickerl pl. Regenfeld je imenovan fin tajnikom. — Za sodne oficijale druge vrste so imenovani kancelisti gg: Ivan Pavlin v Ljubljani, Fr. Urbič v Celji, Andrej Frangesch v Mariboru, Jakob Arh v Novem mestu, Lovro Balanč v Senožečah za Postojino, Josip Pogačar v Mokronogu za Celje, Fran Sirnik v Ljubljani, Fran Kramberger v Mariboru, Alojzij Skaza v Ptuju in Fran Berdnik v Celovcu. — Za sodne kanceliste so imenovani gg: Ivan Železnik v Škofji Loki za Logatec, Aleksij Gmel v Zadru za Podklošter, Alojzij Černigoj v Sežani za Črnomelj Josip Koblar v Litiji, Fran Darovec v Novem mestu za Metliko, Jos Kratohvil v Ljubljani za Il. Bistrico, Ignacij Lampič v Ljubljani za Krško, Karol Lackner v Novem mestu, Ivan Deisinger v Škotji Loki, Ivan Virk v Velikih Lasčah, Ivan Schweiger v Črnomlju za Trebnje, Ivan vitez Villefort v Ormožu za Sevnico, Jos. Schott v Ljubljani za Cirknico. Jos. Zupančič v Ljubljani za Radovljico, Karol Zupančič v Novem mestu za Radeče Josip Kump v Kočevji, Ivan Nedelko v Ljubljani za Postojino, Adolf Kump v Ljubljani za Idrijo in Mat. Držaj v Črnomlji za Senožeče. — Premeščeni so sodni kancelisti gg: Matija Kocuvan iz Litije v Ljutomer, Ivan Justin iz Trebnjega v Ljubljano in Jos. Lošak iz Zatičine v Trebnje.

— **Imenovanja in odlikovanja.** Ljubljanskemu knezoškofu dr. Jakobu Missii je cesar podelil red železne krone

prve vrste, dež. predsednika kranjskega bar. Heina pa je imenoval tajnim svetnikom. Tržaški namestnik Teodor vitez Rinaldini je stopil v pokoj in je bil pri tej priliki odlikovan z redom železne krone. Na njegovo mesto pride bukovinski dež predsednik grof Leopold Goess, kateri je svoj čas, od l. 1877 do l. 1884. služboval na Primorskem, Dalje je stopil v pokoj koroški dež. predsednik Fran baron Schmidt-Zabierow ter bil pri tej priliki imenovan velikim križnikom Franc-Jožefovega reda, njegovim namestnikom pa je imenovan podpredsednik graškega namestništva, bivši prezidijalist Taaffeov, Oton vitez Frayden egg-Monzello. Ta imenovanja so jako važna in bodemo radi tega o njih še govorili.

— **Odlikovanje** Črnogorski knez Nikola je slovenskemu skladatelju prof. Fr. Grbiču kateri mu je posvetil svojo tridejansko tragično opero „Kres“. podelil častniški križec Danilovega reda. — Sv. oče papež Leon XIII. je odlikoval z diplomo z dne 27. novembra t l. tukajšnega lekarja gosp. Gabrijela Piccolija s tem, da mu je podelil za njegovo osebo naslov „založnika Nj svetosti“; in mu dovolil pri njegovi tvrdki imeti papežki grb. Piccoli si ga je zaslužil s tem, da leta in leta daje ljubljanskim dobrodelnim zavodom, kakor Marijanišču, Lichtenthurnovem dekliškemu sirotišču i. dr. zdravila brezplačno.

— **Okrajna bolniška blagajna ljubljanska** imela bode dne 26. decembra, na dan sv. Štefana, izredni občni zbor, na katerem se bode vršila dopolnilna volitev v odbor namesto izstopivših odbornikov.

— **Javni shodi** Slov. kat. delavsko društvo je priredilo te dni v „Katliškem domu“ v Ljubljani shod, na katerem je poročal državni poslanec dr Krek V obširnem govoru je razpravljal in kritikoval dogodke v državnem zboru Za njim sta govorila še Gostinčar in Kregar. Shod se je dobro obnesel. in le svetujemo gg. državnim poslancem, da bi priredili shode tudi po deželi. Ljudstvo mora spoznati, kje so prijatelji. a kje sovražniki. Socijalna demokracija je v državni zbornici sijajno dokazala, da je protislovanska, protisocijalna in protikrščanska, zakaj združila se je s protislovanskimi nemškimi nacijonalci, protisocijalnimi judi in protikrščanskimi nemškimi liberalci. To je dejstvo. ki ga vse vpitje socijalno-demokratičnih agitatorjev ne more utajiti, in treba je, da se tudi narodu pove to dejstvo. — Katolitiško politično društvo v Ljubljani priredi v nedeljo dne 29. decembra popoludne ob 5 uri v dvorani „Kat doma“ ne Turjaškem trgu v Ljubljani javen shod z naslednjim vsporedom: 1. Politični položaj: govori državni poslanec dr. Ivan Šuštersič. 2. Slovenci in bodočnost: govori državni poslanec dr. Ig Žitnik. 3 Slučajnosti. Na shod so povabljeni vsi društveniki in somišljeniki, da javno izrazijo svojo solidarnost z ostalimi slovanskimi društvi in zastopi v pravičnem boju za sveto stvar. — Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani priredi v nedeljo dne 19. t m popoludne ob pol 3. uri ljudski shod v gostilniških prostorih g. Janeza Riharja v Gorenjem Logatcu. Na dnevnem redu je: a) poročilo državnega poslanca velič. dr Kreka, b) raznoterosti. Želeti je obilne vdeležbe, h kateri najuljudneje vabi odbor

— **Kersnikova vecer**. Slovansko akad.-teh. društvo „Slovenija“ na Dunaji je priredilo prerano umrlemu slovenskemu pisatelju Janku Kersniku spominski večer, kateri se je sijajno obnesel.

— **Kmetijska podružnica** se je osnovala v Podragi na Vipavskem. Pristopilo jej je takoj 50 članov.

— **Zveza slovenskih posojilnic** imela bode svoj redni občni zbor dne 29. decembra v Celji in to v prostorih celjske posojilnice.

— **Mestna godba v Ljubljani**. Kar imajo že razna manjša mesta na Slovenskem in tudi posamezni trgi, to dobi prihodnje leto tudi Ljubljana; svojo mestno godbo. Občinski svet ljubljanski se je v principu izrekel za ustanovitev mestne godbe in za dovolitev letne podpore 1500 gld Mestna godba je v Ljubljani nujno potrebna, zlasti ker vojaške godbe ni vselej dobiti, kadar je je treba.

— **Nadškof dr. Missia** ostane v Ljubljani še do volike noči, Kdo postane njegov naslednik, še ni določeno. Imenujejo se razna imena, najčešče ime krškega škofa dr. Mahniča. Ako bi postal dr. Mahnič škof ljubljanski, bi to znatno poostrila obstoječa strankarska nasprotstva. Sicer pa je povse opravičena želja ogromne večine kranjskih duhovnikov, naj se škofje ne importirajo ampak naj se izbirajo izmej domačih kranjskih duhovnikov.

— **Domovinska pravica ljudskih učiteljev**. Upravno sodišče je v nekem slučaju odločilo, da ima definitivna nameščeni ljudski učitelj domovinsko pravico v oni občini, kamor je premeščen na redno službo

— **Potres**. V petek 10. dec- malo po 6 uri se je v Ljubljani zopet precej zazibalp in potreslo. Potres je povzročil sicer precej strahu, a škode nobene.

— **Dopolnilna volitev jednega deželnega poslanca.** Dopolnilna volitev jednega deželnega poslanca v istrskem veleposestvu se bode vršila glasom namestništvene odredbe dne 30 t, m. v Poreču. Reklamacija proti volilni listi velikega posestva je uložiti na namestništvu tekom 14 dnij.

— **Dopolnilna deželnozborska volitev** iz kurije kranjskih veleposestnikov namesto grofa Leona Auersperga je določana na dan 28. decembra. Kurija veleposestnikov šteje sedaj 96 volilcev.

— **Goriška trgovinska zbornica** volila je v deželni zbor goriški namesto odstopivšega poslanca barona Ritterja svojega podpredsednika Ludovika Minghettija, kateri pripada seveda leški stranki.

— **Občinski zastop mesta Kranja** je vzprejel soglasno resolucijo, s katero bsoja dogodbe v parlamentu, čestita predsedništvu poslanske zbornice na energičnem postopanju in izreka željo, naj obstanejo slovanske stranke tudi v prihodnje solidarne.

— **Namestnikom deželnega glavarja Štajerskega**, grofa Wurmbranda, zaznamujejo grofa Edmunda Attemsa. S tem imenovanjem bi se pač malo spremenilo, ker je mož baje hud pristaš nemških nacijonalcev.

— **Celjska mestna policija** dobi nova pokrivala, namreč pruske pikelhadbe. Mestni zastop celjski je to sklenil najbrž zategadelj, da tako pokaže svoje prusofilsko mišljenje.

— **Nemštvo na Štajerskem**. V Mariboru so na občinskih volitvah propali takozvani „novodobni“ Nemci, ker so bili voljeni zmerni možje nemški, katera pa nazivljejo novodobneži „nazadnjake“. Seveda „novodobneži“. kakor Glačnik, Kralik, Čebul (sama „pristna“ germanska imena!), so menda jeli čutiti, da je njih nemška izvirnost vendar preveč slovensko izvirna, kakor da bi se mogli obdržati v svojem posiljenem germanskem ravnotežju; zato so cepnili s pozorišča.

— **Koroški „Bauernbund“** hoče izdajati svoj poseben list v slovenskem jeziku, da vlovi na ta način slovenske kmalu v zanjke nemških strank. Upati je da se mu ta naklep ne posreči.

— **Stimmen aus Krain und Küstenland** je naslov novemu listu Schönererjanske tendence, kateri bode izhajal kot priloga „Grazer Tagblatta“. Izdajatelj tegali sta je „südostmärkischer Pressausschuss“, kateri vodijo trije znani ljubljanski Schönererjanci: profesor dr. Binder, koncipijent dr. Ambrositsch in hranilnični uradnik Dzimski. Kako pride c. kr. profesor dr. Binder do tega, da izdaja Schönererjanski list, je nam nemnevno. Po našem skromnem mnenji je to nečuven škandal.

— **Požigalec**. V Sinadolu na Notraniskem je pogorel skedenj M. Čehovina, v katerem je bilo baje 450 stotov sena. Ker je bil Čehovin pri neki tržaški zavarovalnici zavarovan za 1300 gld. in je škode samo kacih 600 gld., so ljudje začeli Čehovina sumničiti, da je svoj skedenj sam zažgal. Orožniki so Čehovinu prijeli in ga izročili okr. sodišču v Senožečah.

— **Znaten plen.** Lovsko društvo na Vrhniki je v nedeljo priredilo velik lov v Raškovcu, pri katerem je bilo ubitih 66 srn.

— **Nesreče** Dne 12. t. m. je pri Borovnici povozil vlak 22 let starega hlapca Jožefa Troho. V premogokopu Kisovcu pri Zagorju padel je te dni 19 letni premogar Jožef Križnik v 16 metrov globok rov in se ubil.

— **Samomor**. Posestnik Simon Triplot iz Žerovnice se je minoli teden poleg svoje žage nstrelili s puško-dvocevko. Uzrok samomoru so sodbinske razmere.

— **Božični dar papežu**. Nekatere katoliške občine v Ameriki nameravajo odposlati papežu za Božič dragoceni dar. Po je križ iz čistega zlata, ki meri šest palcev v visokosti. V križ je vdelanih 90 dijamantov najčistejše vrste. 40 teh biserov, katerih vsaki tehta 25 karatov, je združenih v sredini križa, drugi so razvrščeni po koncih križa Vrednost tega daru je cenjena na 200.000 laških lir.

— **Znaki starosti v obrazu** Z 40 letom se začnejo kazati v človeškem licu znaki starosti, a razni znaki kažejo na razne pojave človeškega življenja, ki spremljajo staranje. Tako značijo gube med očesi mnogo skrbi in misli. Ravne gube na čelu so znak težkih duševnih in telesnih naporov. Gube pod obrvmi so znak skrbi in žalosti. V teh gubah se izraža človeška duša, zato je napačno, ako fotograf briše te gube, da bi naredil človeka mlajšega, a mu vzame na sliki s tem pravi duševni izraz.

— **Ruski car za Krečane**. Ruska brzojavna agentura poroča, da je ruski car pooblastil svoje ministerstvo za notranje stvari, da isto zasnuje po vsej Rusiji javno nabiranje prispevkov za ubožne Krečane in sicer brez ozira na njihovo narodnost.

— **Meteor.** V noči od 23 in 24 m. m. so videli v Bugojni v Bosni krasen meteor, ki je hitel po zapadni strani neba. Meteor je žarel v krasni luči, a se je kmalo razpočil na neštevilno kosov, katerih vsak je gorel za-se lepim žarom.

— **Bodite previdni.** Te dni se je prigodil v bolnici na Dunaju nastopni žalostni slučaj: Dovedli so tja 9letnega Mateja Dvořaka. Istega je že sredi oktobra ugriznil stekel pes. V bolnici so vprašali očeta dečkovega, zakaj je odlašal tako dolgo in ni popred privel dečka. Ta nesrečni oče pa je odgovoril, da mu je nasvetoval nekdo, naj le počaka, da se bolezen dobro razvije. In razvila se je res tako, da je deček storil najgroznejo vseh smrti: stekel je in umrl na groznih bolečinah. Ta slučaj bodi v svarilo starišem. V takem slučaju, ako je pes ugriznil otroka, naj iščejo brez odloga zdravniške pomoči, kajti ne more se vedeti, da-li ni bil pes stekel.

— **Koliko se prideljuje medu v Evropi?** Francoski gospodarski časopis „La Nature“ objavlja statistiko produkcije medu v Evropi. Po tej statistiki se pridela v vsej Evropi na leto 80.000 ton t. j. 800.000 met. stotov medu v vrednosti 55 milijonov frankov. Proizvod voska iznaša 15 000 ton v vrednosti 33.750.000 frankov. Število bučelnjakov je razdeljeno sledeče: v Nemčiji je panjev 1,910 000 s pridelkom 20.000 ton, v Španskej 1,690.000 s pridelkom 19.000 ton' v Avstriji 1,550.000 z 18.000 ton, v Franciji 950 000 z 10.000 ton, v Holandiji 240.000 panjev z 2.500 ton, v Belgiji 200.000 panjev z 2000 ton, v Grški 30,000 panjev z 1400 ton, v Rusiji 110.000 panjev z 9000 ton (?) in v Danskej 90.000 z 900 ton. Poleg tega ima še Anglija izdatno množino bučeljnakov in pridela veliko medu. V severno ameriških državah pa se pridela na leto 30.000 ton medu. Največji bučelnjak se nahaja v državi Kanada v gradu Bectone. Ta bučelnjak zavzema prostor 20 tisoč štirjaških metrov in šteje 19 milijonov bučel, katere dajo na leto 35 — 40.000 kilogramov sadu.

— **Češka demonstracija poljskemu umetniku**. 12 t. m. je gostoval v Pragi poljski igralec Roman Železovski ter je igral ulogo Franca v Schillerjevih „Razbojnikih“. Občinstvo je priredilo Poljaku burno ovacijo, tajnik češke šolske družbe, Turnowski pa je nagovoril občinstvo iz svoje lože, proslavljaje češko poljsko bratstvo. Menda je tudi „slučaj usode“, da se bo pela v Ljubljani znamenita poljska opera „Halka“ skoraj prav v času, ko se je v Krakovu dejanski pojavila slovanska vzajemnost.

— **Naslednikom pokojnega Sterneck-Daublevskega** je imenovan podadmiral baron Herman Friderik pl. Spaun, ki služi v mornarici že od l. 1850. — Dodatno omenjamo, da je rodbina Sterneckova rodom iz Češkega; v Budjevicah so bili Daublevsky veleodlična familija, ki je dobila l. 1620 za zasluge naslov pl. Sterneck Pokojni Sterneck je bil torej rodom Slovan. Bil je jako naklonjen slovenskemu kiparju Progarju v Celovcu.

— **Drag klobuk**. Nedavno sta prišla prišla k nekemu trgovcu v Brunšviku zakonca, katera sta nakupila različnih stvari. Končno je hotela gospa še klobuk imeti, a denarja nista imela več. Zato sta dala trgovcu za klobuk srečko, katera je bila malo za tem — izžrebana Trgovec le dokil za klobuk — 300 000 mark. Prejšnji lastnik srečke se je zaman trudil, da bi bil dobil dobitek, trgovec mu je podaril le bogih 500 mark.

— **Dekleta odveč** niso le Evropejcem, temveč zlasti tudi Indijancem, kateri se jih kar iznebe s tem, da jih — zmore. Žena je sploh Indijancu prav male vrednosti. Nekaj ugleda ter spoštovanja vžive le tista ki ima — sina; ta ni le naslednik gospodarja, marveč je od njega odvisno posmrtno življenje njegovih starišev in pradedov. Z nekaterimi daritvami pridobi namreč svojim sorodnikom večno izveličanje. Hčere pa so povsod na poti, one so Indijancem vse življenje pravcato breme, zato jih tudi neštevilo pokončajo Tako so v na pr samo v Kotschu in Gudscheratu umorili v kratkem bajé 30 000 deklet

— **Zopet nekaj grdega iz lepe Italije** V Palermu so te dni zaeačili lopovsko družbo, ki je že dlje časa plenila, ropala in uganjala druga hudodelstva v mestu in po deželi. Še pred štirinajstimi dnevi so lopovi sredi ceste oplenili hčer tamošnjega bogat·ša in veleposestnika Whitakerja, a jo potem zopet vrnili proti odkupnini 80 000 lir. Zlodejce je izdalo neko dete, ki je bilo navzoče, ko so nekega tovariša živega zakopali v nekem duplu, ker je žugal, da izda družbo. Živozakopani se je bil pritoževal, ker tovariši mu niso hoteli izplačati pripadajočega mu dela ponarejenega denarja. Tako so siorili tudi z jednim krčmarjem in jednim izvoščekom — Sedemdeset oseb je zaprla oblast, med temi je bilo tacih, ki so bili znani v Palermi kakor bogataši.

O lepa Italija!

— **Grozovitosti na Kubi**. Ustaši v Quisi počenjajo strašne grozovitosti. Španjska vojska, katera je prišla v mesto, je našla sežpana ter razsekana trupla mož, žen in celó otrok

— **Fonograf — tajnik**. Občinski svet masteca Etampes, katero leži btizu Pariza, je sklenil pri zadnji sejii da bi uporahljali mesto pisarja — Edisonov fonograf. A vsi člani niso

bili zadovoljni s tem, češ, fonograf bode vse vestno povedal, tudi kar bi bilo dobro zamolčati, ker fonograf ne pozna nikake diskreaije A večina je bila vendar za fonograf zato je tudi zmagala. — Velika škoda je, da niso imeli v zadnjem času v cisljtvanskem parlamentu Edisonovega fonografa, ker ta bi bil vestno poročal nemškim potomcem o sednnji nemški kulturi.

— **Če dolgo živeť vam je mar, zaljubit se nikdar nikar!** Bogat trgovec v Carigradu, Hašim Aga se je zaljubil v svojo sosedinjo Fatimo. Ker se mu je ta posmehovala ter ga dala celo pretepsti, ko je došel skrivoma v nje hišo, je Hašim Aga vsled ljubovne tuge zblaznel Ko je šla nasled njega dne Fatima po cesti, tekel je trgovec za njo ter jej prebodel sedemkrat z mečem srce. Ta ljubavna drama je baje sedaj v Carigradu dnevni razgovor.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. nov. 1897. Pšenica gld. 12 50 kr. rž gld. 8 50 kr., ječmen gld. 7·— kr., oves gld. 7·— kr ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7·— kr., turšica gld. 6 50 kr., leča gld. 12 — kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 10·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (11) (79—4)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delojočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 15 decemb. t. l.: 62, 34, 13, 82, 35.

Na Dunaji dne 11. decemb. t. l.: 54, 69, 71, 10, 32.

V Gradci dne 11 decemb. t. l.: 23, 63, 65. 26, 54.

Kdo pije Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60 - 10) (21)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(11)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883–84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) 1891
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) 1884.
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**